

Издази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну 6. за по године 3,
за четврт године 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину 6, за по год.
3, за четврт године 1
и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
7 за друге земље 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом ушт-
ницом на пошту у Котор.
Донесити пиљу се уредни-
тау. Рукописи се враћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе вође
и на дуже вријеме више.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

ИЗ КЊАЖЕВСКОГ ГЛАВНОГ
СТАНА 11. Јулија: Војска црно-
горска под заповједи војводе
Вукотића преузевши офен-
зиву, сиће јуче, 10. ов. м. у
поље никшицко и заузе посље
краткога боја требешку гла-
вицу, једну од најважнијех
позиција пред Никшићем. Дан-
ас бомбардовањем освоји
фортицу Вир, лежећу између
града и Дуге, и зароби 60
низаме те узе сву џебену и
храну у њој.

Истог дана у 10 са-
ти у вече: Данас поподне
освојише Црногорци посље
кратког бомбардовања и дру-
гу фортицу Раствовац. За-
робише 30 низаме, једнога
коласа (капетана) и два јузба-
ше (поручника); узеше доста
џебане и хране.

13. Јулија: Јуче освоји
црногорска војска још двије
куле пред Никшићем, Клачину
и Мост.

Бечки „Кореспонденц-биро“ јавља:

БЕЧ, 12. Јулија: У Паризу до-
били су приватне извјештаје из Ца-
риграда, да Намик-паша има поћи к
Цару с помирљивом мисијом. Из
Лондона јављају да влада наоружава
два нова послаништва војске. Идуће
неђеље укрцаће се двије коњаничке
пуковнице с ђенијским одјелима.
Влада је изавила обадвјема кућама,

да јој се види потребнијем, увећати
посаду Малте до потпуне снаге, због
узрока, што их неможе навести и да
јој није званично познато ништа о по-
слаништву ађутанта Књаза Николе
у Рим (Чуда од тијех Инглеза, Боже!
Пр. Ур.)

ЛОНДОН, 13. Јулија: „Тајме“
дознаје, да је енглеска флота у Бе-
шкики добила налог, да пође што прије
у Галипоље. Преса торијска жури, да
се Галипоље заузме на вријеме.

Цетиње, 10. Јулија.

Брзи прелазак Руса преко Дунава
изнедадо је и запањено Турке и њи-
хове пријатеље а још брже и сред-
није превађење Балкана обезумило је
Турке а престравило њихове пријате-
ље и потајно јавне сајзунике и
помагаче. Док Руси непревадише
Балкана, још се је увјек вјеровало и
надало у мађијску снагу „тајнога
плана“ Керимова. А кад се виђе, да
Руси све тотјешње стискују душу
турске главне војске у чувеном тур-
скоме тврђавском четворкуту, и да
муњевном брзином без сваког одпора
превадише и други обрнбени бедем
турске царевине, т. ј. Балкан, разо-
рвајући довозне комуникације турске
дунавске војске и да пресјецају по-
вратак и њезину десном крилу, које
је заостало код Видина и Софије,
кад се дакле примаче опасност под
нос и саму Дренипољу, а по том и
Цариграду; почеше и турски брани-
тељи, да излијећу из својих скро-
вишта и да отворено пограбе ствар
надијућег полумјесеца: Инглеска
флота, као што нам лондонски те-
леграм јавља, добила је од владе
наредбе, да прође Дарданеле
и да се за вријеме усидри у
Галипољу, на изласку из дар-
данелског тијесна.

Према овој мјери енглеске владе

и према ономе, што она код куће
ради и предузимље, ласно је виђети,
да је енглеска накарнала, да ријеч
учини дјелом, т. ј. да се стави на о-
брану турске престонице, што толико
значи, колико онемогућити или оте-
готити Русији повољно закључење
мира. Турски ће баш за то, да увуче
Инглеску у рат Русе тако рекући
мамити на Цариград, само да га тијем
већма у опасност доведе и енглеску
интервенцију изазове.

Но судећи по ријечима кнеза
Бисмарка лорду Рослу, енглескоме
посланику у Берлину, има велик а
сва прилика јачи, дво Јевропе, који
као што Бисмарк рече, „жели у ни-
тересу што скорније закључења мира,
да Русија посједне што прије Цари-
град“. Без сумње су ове ријечи ње-
мачког канцелара изречене у име
такве већине, којој као да се је у
последњем часу, судећи по промук-
лости ратоборне јој штампе, и Аустрија
прикључила. А да шпекулантска по-
тика Инглеске улаже своју снагу у
толјки хазард, тешко је вјеровати.
Могуће, да јој је стало само до тога,
на посједућем дарданелског тијесна
осигура сјеверноисточни дио средизем-
ног мора од рускога овладања и да
обезбједи такозвано „право о мор-
скијем тијеснима“ до окончања рата,
односно до одлуке јевропејске међу-
народне конференције, немајући за сад
ништа проти томе, да Русија посједне
Босфор и Цариград. Ако је тако, онда
се могуће, да би Инглеска за акцију
у таквом виду добила одобрење ве-
ћине јевропејских власти а можда
и саме Русје; јер ова је у свом
програму то изрично нагласила, да
ће питање о слободном пловљењу кроз
дарданелско-босфорска тијесна изнести
пред форум јевропејске конференције.
У овој мисли доста нас подржавају
и све вијести, по којима се порта про-

тиви уласку енглеске морнарице у
Дарданеле. Ове је најпријатељскије
што би се дадо извести из нове ен-
глеске флотске акције; није ли ово
онда је ана први корак отвореном
рату Инглеске са Русијом.

Дуго нећемо чекати ни ријешење,
ове алтернативе; но како било, Русије
незаустави нико на њезину побједонос-
ном путу к изложеној цијељи, до то
доба, док Бисмарк жели, да Руси „што
прије посједну Цариград“, и пријате-
љи турски а душмани руски могу
слободно лармати, колико хоће и де-
монстрирати и предузимати, како их
је и што их је воља, дочим је Русији
благовољење Њемачке за вријеме да-
нашњег рата било сигурно још прије
њемачко-францускога рата. „Рука пере
руку, а образ обадвије“, но оне кад
треба, кад и тољагу узму. —

Ратне вијести.

11. Јунија кадно већ Никшић хра-
ном снабђевен бијаше, и успјехом завешени
Сулејман провали у Црногорску границу,
гласјаше наш брзојав из главнога стана:
„Бој се бије на Острогу и околно њега дан
и ноћ; а мјесец дана кашње 11. Јулија
добисмо од Никшића телеграм: „Никшић
је опкољен и бомбардује се.“ Ово је до-
ста „окрет вољом божијом,“ штоно би ре-
као цар Вилим.

Пошто Турци Црну Гору, како већ
они веле, „покорнише“, Црногорци што
„уништише“, што „разаселише“ а што опет
у „ропство поведоше“, а ови покорени,
уништени, расељени и у ропство одведени
Црногорци, као да из мртвих васкресоше,
као финици из пепела оживљеше, — и где
их данас: они опколили Сулејманом један-
пут ослобођени и са храном за дуго снаб-
ђевени Никшић, те га данас бомбардују
и веће му предва утврђења руше и узимљу!

Да чудни су то створови, ти Црно-
горци!

11. Јулија пита неки племенити ен-
глески лорд, који је веће Црногорцима
отпојао „вјечнаја“ своју високу и још пле-
менитију владу: „Јели истина, да Црно-
горци нијесу сасвим „уништени,“ кад

Ја се с пуне туге и поштовања сје-
ћам једнога младог равеника, селјака из
смедеревског округа, који у првом боју
на Мрамору тешко рањен лежаше у але-
ксиначкој болници, и на моје ријечи ут-
јехе и слобођења одговори ми скромно и
жалостиво, да види да ће умријети, и да
му је само као старе мајке, жене и двоје
нејаке ђеце, које све у сиротињи оставља.
Посље два дана дошта је и издахнуо. Та-
ко знам и други пријер, како је једна
сестра, сиротица ђевојка из Мачве, без
оца и мајке, испраћала два рођена и је-
дина брата у бој, кукајући и молећи, да
јој се бар један остави. Оба су отишла
у бој, и за једнога знам да се није вра-
тио. На овакијех је случаја било по свјем
крајевима Србије и на свијема бојицима
пољима на стотине.

Даље, нијели за част и хвалу, како
и наши чиновници, а особито они нижега
реда и слабога материјалног стања, оду-
ста својих и своје чељадни одкидајући, све
терете рата издржаше, па земљи и кнесу
својем у најтежијем приликама послужаше.
Није ли за хвалу и славу, како наши и
ако на броју ређи, јунаци, Тимок и Дрина,
Јавор и Шуматовац бранећи, витешку
своју душу на бојном пољу испустише?
Слава им и вјечити спомен међу нама и
код потомства. Њихова ће се имена сјајно
записати у Пантеону српском, урезаће се
у срце и душу народа, спомињаће се у
пјесми народној кроз вјекове.

А шта да кажемо још о херцего-
вачкијем и црногорскијем соколовима, шта
о онијем дивнијем борцима, који овога
часа још стоје и падају, одбијајући да-
вовском снагом небројану салу душмана?
(Свршиће се.)

ПОДЛИСТАК.

ГОВОР

ПРЕДСЈЕДНИКА СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

Стојана Бошковића,

приликом отварања главног скупа ученог друштва
12. Јунија 1877. у Биограду.

(Продужење).

Народна, духовна и морална зајед-
ница свију Срба већ је била савршена, а
свијест о неодољивој потреби политичке
заједнице будила се и сазривала под ути-
цајем живијих историјских предања и
снажног дјеловања слободнијех срп-
скијех кнежевина од ово пола ви-
јека. Томе су припомогли колико
политички фактори, толико и умни труд-
беници на науци, ријечи и књизи народној,
у коме светом послу припада и наше
друштво скроман но часта дио. На њ
важзатврднија срца, срца и очи наше ка-
толичке и мухамедовске браће у Босни и
Херцеговини, почеше се мјестимце обр-
тати Србији и Црној Гори. И тада, први
пут посље дугијех вјекова, развише се
заставе Србији и Црне Горе у један исти
тренутак, одјекнуше убојни усклици од
Мораве, Тимока, Дрине и Златибора, по-
мијешано са усклицима с Ловћена, Неретве,
Козаре и Мотавице, Уне и Врбаса. Србија
и Црна Гора ставише на коцку све што
су им стари потоцима суза и ријекама
крвн искупили. Оне објавише рат големој
и свалној царевини турској, и пођоше у по-
моћ браћи која су се голом душом брани-
ла од истребења, а имаће им пропадо,
куће погорене, породице више од годину
дана у туђини остављене на милост глади,
болестима и смрти.

У таквом узвишеном тренутку који се
у историји народа тек вјекovima јавља,
вриједно је да се запитамо, дали смо сви
што народ и државу на наком пољу жи-
вота представљамо, вршили своје „дужно-
сти према светнији задатка који смо себи
ставили? Да ли смо поједнако и размјерно
као права браћа, као синови једне мајке
приносила на жртву крв и имање своје
за отаџбину и слободу Српства? Да ли
смо се јавили равни, већи или мањи од
својих очева и ђедова? Да ли смо по
примјеру старијех Јелина тражили части,
награде и одликовања истичући се на пр-
ва и најопаснија мјеста пред непријате-
љем? Да ли смо као Римљани Римљанке,
утирући сузе за изгубљеним оцем,
братом и сином опет све своје благо, на-
кит и имање своје стављали држави на
расположају за спрему нове војске, за са-
мртну борбу противу дугога непријатеља?
Да ли смо се довољно угледали на Оби-
лића и Југовиће, на Синђелића и хајдук-
Вељка, на Рајића Милића и Дринчића?

Да ли смо се и колико смо се ко-
ристили поуком, што нам ју историја сви-
ју народа и вјекова даје, казујући, да само
она племена и они народи имају будућ-
ности, у којим у времена опасности отаџ-
бине сви редови народа, сви слојеви друш-
тва залажу сложа и једнодушно све сво-
је за спасење општости. На ако смо све
то бар у извјесној мјери према моралним
и материјалнијем приликама садашњег жи-
вота чинили, тада би се потврдило, да смо
бар у главном погледу правац за наше
народно умно и морално политичко и друш-
твено развиће, на коме ово већ два и три
нараштаја од почетка овога вијека раде.
И од тога упоређења, такога „суда над
самим собом“ имају би веће користење и

од свију лијепијем ријечима исказанијех а
дјелом слабоотврђенијех жеља и мисли
доктрина и теорија, обећања и хвала. Јер
од истине коју би тијем путем познали,
било би толике добити, колике и болес-
нику, кад посље дугог боловања огледа-
јући многе унутрашње и спољашње леко-
ве, наиђе на право средство, којим ће
живот и здравље своје опоравити и са-
чувати.

На жалост кад се на добивена ис-
куства од прошле године осврнемо, немо-
жемо у том погледу бити са собом пуно
задовољни; неможемо, ако ћемо као пат-
риоти да судимо, не зебети за народну бу-
дућност, за крајње задатке Српства. Из-
вјесна, са стране увучена и услед раз-
нијех политичкијех и културнијех прилика
или управо неприлика нашијех створена
летаргија, млатавост себичност и ситничар-
ство, пробијало је ће што, овђе онђе, на
површину, и сметало најбољим намјерама
и најодушевљенијим напорима народа у-
кушно узетог.

Но с друге стране кад погледамо,
налазимо много више појава за утјеху,
предмета за радовање. Није ли за дивље-
ње, кад видимо мају и језгру народа,
прави народ српски, који је у почетку
овога вијека као мртвац из гроба, као фи-
нике из пепела васкрсао; кад видимо како
је све тегобе и жртве рата подносио. Како
онај који се од плуга и стоке своје ни-
је никад одвајао, који је кад што тек
узгусле и у пјесмама о царевини срп-
ској, о Старој Србији, Босни и Херцего-
вини чуо; како вољно и с оданости гра-
ђанске и војне дужности своје врши, поље
и кућу оставља, стоку и имање држа-
ви уступи, крв и главу своју за сло-
боду отаџбине и за браћу своју даје!

Књаз Никола може преко свога ађутанта искати помоћ у Риму? — И истога дана, кад енглески министар одговори свом знацијелном лорду, да он незна за никакво исказање помоћи од стране Кнеза Николе у Риму, — јер је валда увјерен да Црној Гори неможе више ни италијанска помоћ помоћи, истога тога дана поручују Црногорци Енглезима, да су опколили Никшић и да су већ узели сва предња му утврђења.

Да чудан су свијет, ти Црногорци! они неће никако да учине енглезима ту велику љубав и да се «увиште» сами, кад их немогаће сатрти и уништити они заједно са њиховом сунешеном браћом.

А турека була у Бечу «Нова сл. Преса», кликује онога дана, кад Црногорци предузеше нападај на Туреку, што су Црногорци тако уништили, као да већ нема ко да дрми мир, што га је Црној Гори чудно енглески конзулу Грину у име побједитељице Туреке. Безусијешни пут овога конзула у књажевски главни стан, неможе она другачије тумачити. Сад може си свако преставити, кад ће је у срце убости глас, о црногорском новом васкреу. „Ja, mein lieber Augustin, Türk' ist hin, Geld ist hin; — alles ist dir hin!“

Као што се види наша сјеверна војска отпочела је офанзиву у неђељу 11. овога. Разумије се, да јој је прва цијел био Никшић, кога је истога дана тијесно опсадила а одма 11. бомбардовање отпочела. Досадиња успјех ове опсаде и нашега бомбардовања неможе сјајни бити. Наша артиљерија учинила је свој задатак изнад свакога очекивања; јер и ако бијасмо увјерени, да Никшићка предња утврђења неће на концу одољети нашем топиштву, то омет нијесмо очекивали, да ће све окол-никшићке тврђе у времену од три дана бити збрисаве и да ће сама тврђава Никшић, стајати осамљена и од својих предњих бранитељица лишена. Четири фортице, једну за другом узе наша војска као у трку, сад се пицају ребра старог црногорскога крвника Никшића.

Одма у неђељу узета је на јуриш Требешица Главница, лежећа на истоку од града у досегу мушчаног метка. Ова је главница мало повиша од никшићке тврђаве и најзгодније мјесто, за бомбардовање исте. Одма у неђељу у вече ископан су ровови за батерије, које ове нијесу намјештене прво него се неборе сва предња утврђења Никшића.

Фортица на Вуру, лешча сјеверно од Никшића на крај поља пред уласком у Дугу, узета је после кратког бомбардовања прва још у понеђељак. У њој је заробљено 60 турака редовите војске са доста вабоја и хране.

Истога дана после подне узета је бомбардовањем кула Раствовац, која лежи источно од Никшића. У њој је заробљено 30 низама, један капетан и још два официра.

Најаче од свих предњих утврђења Никшића била је кула Кљачина, која лежи западно од Никшића. За освојењем ове следовало је одма и освојење важне куле на мосту од ријеке Рибнице. Те тако стоји данас горди Никшић изолан и осирошен од својих околних бранитељица. Бомбардовање саме тврђаве Никшићке, у којој се посада затворила, предузеше се са Требешике Главнице, с које се може и остратушом на град добро гађати. Хоћели бедени и зидови Никшића дуго одољевати ватри наше артиљерије, то нећемо да проричемо; бригу око тога пренуштаме дјелству нашијех топова.

II.

Са руско-турског бојишта.

Са крвавог разбоја у Бугарској и у Азији нешто је замукло, биће да крвави мач сирема материју за скорашње вијести са те стране. Брзи прелазак Руса преко Балкана управ је упречио Турке и њихове пријатеље. Руси су на југу Балкана већ толико успјели да разоре железницу, што води од Пловдива до Јамбола пут Шумле. Тијем прекинут је саобраћај са Дренопољем и турском војском код Шумле. Но још горе је, што тијем претети опасност турској војсци код Софије и Видина, да ће јој бити прекинут пут за амбасаје према Дренопољу.

Адреса

Крагујевачке скупштине Његов. Свјетлости Књазу Милану.

Ваша Свјетлост

Премилостиви Господару!

Скупштина Народна следовала је с одушевљењем патриотску беседу, којом је Ваша Свјетлост неће сједнице отворила. Ваша Свјетлост, позвавши народ у борбу за свети задатак његов, дала је паразо општој жељи, која је српски народ одушевљавала; следовала је преданима

народним и достојно одговорила позиву Србије, на коју је сво удручено Српство као на своју узданицу погледало.

Господару! Народна се Скупштина радује хвали, коју Ваша Свјетлост одаје издржљивости и пожртвовању народном. И Народна је Скупштина убеђена да проливена крв српска неће остати бесплодна ни за нашу патничку браћу, ни за човјечанска осјећања, ни за будућност народа српског. За то нам јамчи природни развитак историјских догађаја, а велико уздање улива нам и благонаклони пријем Ваше Свјетлости од стране Цара Ослободноца, који је Србији сву моћну заштиту указивао свагда, а нарочито у прошло-годишњим приликама, на још Вашу Свјетлост милостиво увјерно и о даљој очинској бризи, коју Он води о Србији и српском народу.

Привзателност према суплеменој и једновјерној Русији и њеним великим Монархима била је свагда дубоко урезана у срцу народа српског, а садашњи догађаји стварају нове прилике, да српски народ може дати новог израза своје вјечне захвалности према Његовом Величанству Цару Александру и народу руском, и по томе Народна Скупштина захвална је Вашој Свјетлости, што је дала увјерење о овоме осјећању дубоке захвалности српскога народа према Његовом Величанству Цару Александру.

Побједоносне заставе, које је Он развио за ослобођење патничког хришћанства, дају сјајну потврду великој истини, коју је Ваша Свјетлост изрекла, кад је још у Фебруару ове године обзначила народу, да се судбина источних хришћана налази у јачим рукама. Србија је занета могла прекинути рат без опасности за свету ствар, која је била предмет наше борбе.

Пратећи велике догађаје, који се око нас развијају, Скупштина Народна такође увиђа, да је потреба избегавати сваки погрешан правац и свако трвење, које би могло изудити добром имену Србије и њеним интересима. У слози и обзирности лежи данас јемство, да ће Србија погодити прави пут, као у тревутку, кад се решава судбина Истока.

С повјењем у патриотско старање Ваше Свјетлости и Ваше Владе о срећи и будућности српској, Скупштина пристопа законодавним пословима својим, готова, да најљубиво испита предлоге, које би јој влада Ваше Свјетлости поднела, особито оне, који се односе на помоћ и олакшицу наше браће у пострадалим околностима.

На закључењу, допустите Ваша Свјетлости, да Скупштина као тумач осјећања народних, да изрази радости, којом је народ српски обузет, сазнавши, да је првијењу угодно било, да Свјетли Дом Обреновића благослови мушким подмладком, а Србију наследником престола, Александром.

Поздрављајући у овом сретном догађају ново јемство за сталност династије и напредак Србије, Скупштина кличе: Живно Књаз МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV! Живила Књагиња НАТАЛИЈА! Живно Наследињак престола АЛЕКСАНДЕР! Живно народ српски.

25. Јуна 1877. године, у Крагујевцу.

Сљедују потписи:

ИЗВЈЕШЊЕ ВЕЛИКОГА КНЕЗА НИКОЛЕ.

Велики кнез Никола предложио је цару 20. Јунија извјешће о свијем операцијама, што су до тога дана изведене на Дунаву. Извјешће гласи:

Предлажући ове извјешће о свијем мојим одредима за прелазак преко Дунава, сабраћу уједно и краток све догађаје, који су се збили, одкад је рат навјештен. Војска Вашег Величанства прешла је 12. Априла границу царства те пошла према Дунаву овјем редом:

Десно крило, састојеће од 8. и 12. дивизије коњаништва и од доњских козачкијех пуковнија бр. 21., 26. и 27., прешла је под заповједнишвом барона Дрисена међу код Унгена, те отишла преко Јаша, Солана, Бакена, Фокшана, Римника, Бузује и Пљешта у околину око Букарешта.

Среднште састојало је од 12. војеног збора, од 5. дивизије пјешачтва и од 34. доњскога козачкога пука. Двајесте војени збор прешао је међу код Унгена и отишао преко Јаша, Васлуја, Бирлата, Текуча и Фокшана у Букарешт, док је 5. дивизија пјешачтва мало по мало за њим следила преко Вештамака, Леова, Фолча, Анузена и Бирлата. Сву ту војску водио је генерал Вановски.

Лијево крило под ген. Радецкијем састојало је: а) од казачке коњаничке дивизије, од 4. бригаде стријелаца, од двије сатније пријех стријелаца, од 32. доњскога козачкога пука и од укупнога

топиштва за брда. Овом војском заповиједао је гл. Скобељев; б) од 11. дивизије коњаништва која је за војском а) следила преко Бенштамака, Фалча, Галца, Брајле, Букарешта, Ђурђева и Дајце. Пјешачтво остаде близу Ђурђева, а коњаништво је намјештено у Обилешти-Нуну и у Слобошију против Салистрији; ц) 8. војени збор ишао је истијем путем до Службјута, те се је усредоточио затијем такођер блузу Букарешта.

Доњи дунавски одјел састојећи од 11. војеног збора (без коњаништва) и од прве бригаде 32. пјешачке дивизије под кнезом Шаховскијем, оде преко Кубеји у Галац, те се усредоточи у Брајилу, Барбошу, Рену, Килији и Измајилу. Девети војени збор, који је 5. пјешачку дивизију послао заједно са 11. војенијем збором, одпремљен је жељезницом до Златице, те је стао на наведенијем мјестима.

4., 13. и 14. војени збор дођоше тек доцније у моју војску.

Због изванреднијех крша набрекоше све ријеке, поплавише све путове и разореше све прелазе и скоро све жељезничке мостове, те се војска није никако могла даље к егати. Румунске жељезнице нашао сам горе саграђене него ли сам мислио, а осим тога имале су мало особа и то непрактичних особа, те су се тога врло слабо користиле. Све ове запријеке скупа отезале су напредовање војске, а пријечило је напредовању још већма одправљене топиштва за посаде, понтона, парнијех шалупа и друге ратне сиправе, као и провијанта, што је све ишло жељезницом. Ове војске, које су мањим путем послане, дођоше само неколико дана доцније него ли им је наређено, док је по жељезници одправљена справа могла присјети тек после више неђеља.

Предња војска на Дунаву одоцнила је услед тога. 8. коњаничка дивизија дође 7. Маја од Алуте на ријеку Веду са главнијем етаном у Мугурелу. Војска гл. Шкобељева дође на одређено мјесто тек 8. Маја, и ако је врловрсна. 32. пјешачка дивизија и 31. доњски козачки пук допријеше исто 8. Маја првом бригадом, а 13. Маја другом бригадом до Олтенице. Тај дан дођоше и Козаци од језера Грецилора до ушћа Ардиша. 11. коњаничка дивизија дође 9. Маја у Обилешти-Нун и у Слобошију, а штоп јој остаде у овом мјесту. Предњи дио бијаше у Каларашу, а предње су страже биле разјештене од Хирзове до ушћа Ардишиса. Доња дунавска војска могла је дакле исто 22. Априла посјести мјеста од Гура-Јаломнице према Хирзови до Килије.

Главна војска.

Девети војени збор дође без 5. пјешачке дивизије 19. Маја у Слатину. Са-стављена доњка козачка бригада дође 12. Маја у Александрију, те је онђе стала као причува 8. коњаничке дивизије. Напротив 12. коњаничка дивизија, која је сачињавала причуву војске гл. Шкобељева, дође 3. Маја у Копувано, јужно од Букарешта. 12. војени збор са уралском сатнијом козачка и са 37. козачкијем пуком дође 13. Маја у Александрију са штопом у Мхалачо. 8. војени збор са 23. доњкијем козачкијем пуком присјеше такође 18. Јунија у Шиљаву. Исти посла одатле бригаду 14. пјешачке дивизије у Франтешти, нека онђе буде ако би гл. Шкобељев требало више војске. 5. пјешачка дивизија са 34. доњкијем козачкијем пуком дође 20. Маја у околину Букарешта.

14. војени збор добио је заповијед, да 1. Јунија дође и да онђе замијени дјелове 11. војеног збора, којима је омет наређено, да са 32. пјешачком дивизијом посједне Олтеницу. 14. збору наређено је надале, да се свеже са војском 7. збора, те да посједне мјеста уз најдоњи Дунав. То је и учињено под управљањем гл. Цимермана. 13. војеном збору наредно сам, да 15. Јунија дође у Александрију и да онђе чека даље заповиједи. 4. збор дао сам жељезницом одправити и наредно му, да се тачно држи одређена му пута.

Усредоточење војске продужило се је у опште према првој путној основи за шест дана, а највећма је одоцнила војска, која је жељезницом одправљена, међу њом наиме спреме за премостивање и топиштво за посаде. Летос бијашу поплаве уз Дунав изванредно велике, а вода је осим тога врло дуго лежала. Ријека је врло скоро пласнула, те је Дунав још при свршетку Јунија има у довој страни 15 нога више воде, него ли обично. То су разлози, који нијесу дозволити, да се Дунав пријеђе 24. Маја, као што бијаше с почетка закључено, и ја сам морао дан за даном очекивати, да се покаже боља прилика. Борба против живљима и непоузданости румунскијех жељезница трајаше до Јунија. (Продужиће се).

Новак Милошев, књажевски тјелохранитељ, познат нашем свијету са свога јупаштва која је покнзао лани у крвавој боју на Фундини, 2. Августа, ће је 16 Турака посјекао добио је од браће рускијех родољуба у знак свога јуначкога дела врло лијеп и скупоцен почасни јатаган. Сам јатаган скован је од најчистијег гвожђа, са држком од чиста и позлачена сребра и скупоцијене кости. На крилима дршка озго стоје грбови руски и црногорски, а са стране истијех натцова:

«Храброму Новаку Милошеву от Руских

За 2. Августа 1876.

вљ сраженн при Кучах.»

Низа сам нож наведен је на обадвијем странама напис руски и српски:

Кој се бије, свијечам га

А кој падне остављам га.

Од сама ножа много су скупоцијеније опет корице, које су плавом кадивом постављене и златнијем гривнама оковане. На свакој страни корица просуле су се по четири гроње драгуља (драги каменова), којех већијех и мањијех имаде свега 58 комада.

Ово је без сумње најљепши и најскупоцијени јатаган, што је до данас скован, и што довета доликује јунаку Црногорцу као што је наш Новак. Сретнога носио он и његови потомци.

Овај почасни дар браће Руса праћен је са овјем у руском и српском језику писаном почасном дипломом:

Тјелохранитељу Црногорског Књаза Николаја Новаку Милошеву.

У спомен јуначког дјела, које сте Ви 2. Августа 1876 године код Куча показали круг рускијех родољуба приноси Вам почасни јатаган, као знак дубоког и топлог саучешћа у јуначким подвизима бораца за вјеру и отачину.

Нек ово оружје штити скупцијене дане поштованог и цијелом Русијом љубљенога Књаза Николе! Нек од њега у храброј руци и у рукама вашњих потомака душманни Црногораца и свијех Славена стрели!

Молимо Свевишњег, да продужи дане Ваше, да си могли послужити, Књазу Николи и витешком црногорском народу.

Сљедују 84 потписа из највишијех до најнижијех еталиша, између којих наводимо ова сјајна имена:

- Генерал Берене
- » Дитмар
- » Јершов
- » Зајцевски
- Барон Симолгин
- Књаз Шаховски.

Књижевност. «СРПСКА ЗОРА» илустровани лист за забаву и поуку. ГОДИНА ДРУГА.

Ишла је из штампе VII. свеска (свеска за Јули) «СРПСКЕ ЗОРЕ» са овјем садржајем:

I. Текст: Чича Тима, приповјетка из учитељског живота. Од Ђуре Јакшића. — Причања Вука Дојчевића. Скупно и сложно Стјепан Митров Љубиша. (XVI—XVII). — Наданове pjesме (1874—1877.) — Ромео и Јулија н. селу. Новела Годфрида Келера. Превео Ј. С. Ч. — Онма... pjesме Мите Поповића. — Ратни сонети Мита Живковића. — Један маневар-мајалес на Ловћену. Од Милана Костића. — Писма Лукијана Мушицког Вуку Ст. Караџићу (Свршетак). — Рат на Истоку. Увод. Операције руске и црногорске војске. Писме Јован Стефановић Вилоски. Генерал Михаило Гавриловић Лорис-Меликов. — Генерал Федор Федоровић Радечки. — Козаци. —

Листак: Књижевни преглед (Leo drit coutumi-r des Slaves meridionaux) Са-станак цара Франца са царем Наполеоном I. после битке код Аустрелица.

Прегледне биљешке: (Књижевност. Новинарство. Лица). Решење задаће. Преписка. Календар.

II. Слике: Генерал Михаило Гавриловић Лорис-Меликов. — Козаци у заседи. — Доњски козак. — Редовни козак. — Састанак Франца са царем Наполеоном I. — Генерал Федор Федоровић Радечки. — Адолфо Тјер. —

Преплатна је 17на листу: На четврт године 1 фор. 50 новч. Преплату примљу све српске књижаре. Администрација «Српске Зоре». W. n. VII. Burggasse 24.